

Territoriell sammanhållning

Sammanfattning

Näringsutskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens grönbok om territoriell sammanhållning (KOM(2008)616), daterad den 6 oktober 2008.

Utskottet anser det väsentligt att någon form av definition av begreppet territoriell sammanhållning kan utarbetas och att omfattningen av området kan klargöras. Liksom regeringen vill utskottet lägga tonvikten på att höja konkurrenskraften i alla regioner, utifrån varje regions unika förutsättningar. Organisationen av det framtida territoriella samarbetet bör kännetecknas av organisatorisk flexibilitet i motsats till institutionaliserade processer inom EU:s ram.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Grönbokens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets granskning	6
Faktapromemoria	6
Subsidiaritetsprincipen	6
Utskottets ställningstagande	6

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Territoriell sammanhållning

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Stockholm den 22 januari 2009

På näringsutskottets vägnar

Karin Pilsäter

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Pilsäter (fp), Tomas Eneroth (s), Björn Hamilton (m), Hans Rothenberg (m), Carina Adolfsson Elgestam (s), Maria Plass (m), Jan Andersson (c), Alf Eriksson (s), Krister Örnfjäder (s), Marie Weibull Kornias (m), Karin Åström (s), Mikael Oscarsson (kd), Staffan Anger (m), Kent Persson (v), Liselott Hagberg (fp), Per Bolund (mp) och Eva-Lena Jansson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kammaren har den 11 december 2008 hänvisat Europeiska kommissionens grönbok om territoriell sammanhållning – Att omvandla territoriell mångfald till styrka (KOM(2008)616) till näringsutskottet. Utskottet har vidare mottagit faktagromemoria 2008/09:FPM44 om grönboken.

Utskottet har inhämtat att regeringen avser att lämna synpunkter till kommissionen på grönboken och frågeställningarna i denna senast den 28 februari 2009. Regeringen har uppmanat aktörer i Sverige att själva lämna synpunkter direkt till kommissionen. Under våren eller sommaren 2009 väntas EU-kommissionen presentera slutsatserna av arbetet med grönboken.

Bakgrund

EU och dess medlemsländer bedriver sedan flera år tillbaka ett samarbete kring territoriell sammanhållning. En utgångspunkt är att begreppet ”territoriell sammanhållning” har tillkommit i Lissabonfördraget (artikel 174), där det sägs att unionen ska utveckla och fullfölja sin verksamhet för att stärka sin ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning. Ännu finns ingen tydlig definition av begreppet territoriell sammanhållning.

Grönbokens huvudsakliga innehåll

Territoriell sammanhållning med en balanserad och hållbar utveckling skulle enligt grönboken leda till en jämnare och mer hållbar användning av tillgångarna, ge ekonomiska fördelar och minska kostnadstrycket till fördel för både miljön och livskvaliteten. Olika typer av politiska åtgärder för att öka sammanhållningen inom EU redovisas i grönboken.

Vidare beskrivs i grönboken tre sorters regioner vars utveckling i vissa fall innebär särskilda utmaningar, nämligen bergsregioner (49 milj. inv.), öregioner (14 milj. inv.) samt glesbefolkade regioner (2,6 milj. inv.).

EU:s strukturpolitik har riktats mot mindre gynnade regioner i syfte att utveckla deras tillväxtförutsättningar, men det är enligt grönboken mindre tydligt hur andra åtgärder inom gemenskapen inverkat på den territoriella sammanhållningen. En diskussion förs angående politik och insatser på EU-nivå med syftet att potentialen i alla typer av regioner ska kunna utnyttjas.

För att stimulera debatten ställer kommissionen frågor under sex huvudrubriker:

1. Definition av territoriell sammanhållning
2. Insatser till förmån för territorierna: skala och räckvidd

3. Bättre samarbete
4. Bättre samordning
5. Nya territoriella partnerskap
6. Bättre förståelse av territoriell sammanhållning.

Utskottets granskning

Faktapromemoria

Av faktapromemorian (2008/09:FPM44) med anledning av grönboken framgår att regeringen ställer sig bakom de metodmässiga grundprinciperna för den territoriella sammanhållningen, dvs. att regionalt utvecklingsarbete bör vara gränsöverskridande i tre dimensioner:

- över geografiska administrativa gränser (cross-border),
- över sektorsgränser (cross-sectoral),
- över olika geografiska beslutsnivåer (multi-level-governance).

Regeringen betonar att alla regioner har en territoriell potential som bör användas så effektivt som möjligt utifrån varje regions unika förutsättningar. Synsättet med utvecklingsarbete enligt alla tre dimensionerna ovan ligger helt i linje med den fastställda nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013. De nyare medlemsstaterna inom EU liksom Tyskland har en delvis annan syn, nämligen att den territoriella sammanhållningen ska fokusera på att åstadkomma regional balans och utjämning.

Regeringen framhåller att de gränsöverskridande samarbetsformerna bör förstärkas och vidareutvecklas, t.ex. när det gäller en arbetsmarknad som sträcker sig över administrativa gränser. Vidare bör angreppssättet på regionala utvecklingsfrågor vara tvärsektoriellt på alla nivåer från EU ned till regional och lokal nivå.

Sveriges ordförandeskap kan vara en lämplig tid för konsolidering, uppföljning och lärande, påpekar regeringen.

Subsidiaritetsprincipen

Enligt regeringen bör subsidiaritetsprincipen vara utgångspunkten, vilket innebär att nivåerna under EU har ett stort mått av självbestämmande.

Utskottets ställningstagande

EU-kommissionen har lagt fram en grönbok om territoriell sammanhållning med syfte att öppna en diskussion om hur EU, dess länder och regioner kan utvecklas och stärkas. Med hänsyn till att begreppet territoriell sammanhållning har fått varierande fokus i olika sammanhang och vid olika tidpunkter anser utskottet att det är väsentligt att någon form av definition kan utarbetas och att omfattningen av området kan klargöras. Förhoppningen är att resultaten från arbetet med grönboken kan leda till förtydliganden.

Utskottet vill liksom regeringen lägga tonvikten på att höja konkurrenskraften i alla regioner, utifrån varje regions unika förutsättningar. Utveckling av kontakter, nätverk och program inom den territoriella sammanhållningen bör i första hand initieras från dem som berörs av frågan, dvs. ofta underifrån. För varje område som tas upp måste subsidiaritetsprincipen noggrant prövas. Enligt utskottets uppfattning bör organisationen av det framtida territoriella samarbetet kännetecknas av organisatorisk flexibilitet i motsats till institutionaliserade processer inom EU:s ram.

Under det svenska ordförandeskapet kan det förväntas att Sverige berörs av omhändertagandet av slutsatserna från arbetet med grönboken. I linje med regeringens uppfattning vill utskottet markera vikten av att verksamheten med territoriell sammanhållning utvärderas och konsolideras.